

Chapter: 4

Q.1 उदाहरणांसह स्पष्टीकरण लिहिणे.

3

1 पदार्थाचा मोल म्हणजे काय? उदाहरणासहित स्पष्ट करा.

Ans गॅसमध्ये व्यक्त केलेले त्या पदार्थाचे अणुवस्तुमान किंवा रेणुवस्तुमान डाल्टनमधील मूल्याएवढेच असते, म्हणजेच पदार्थाचा एक मोल होय. मोल (mol) हे SI एकक आहे. ऑक्सिजनचे रेणुवस्तुमान 32 u आहे. 32 ग्रॅम ऑक्सिजन म्हणजे 1 मोल होय. कार्बनचे अणुवस्तुमान 12 u आहे. 12 ग्रॅम कार्बन म्हणजे 1 मोल होय. पाण्याचे रेणुवस्तुमान 18u आहे. 18 ग्रॅम पाणी म्हणजे 1 मोल होय.

$$\text{पदार्थाच्या मोलची संख्या } n = \frac{\text{पदार्थाचे ग्रॅममधील वस्तुमान}}{\text{पदार्थाचे रेणुवस्तुमान}}$$

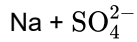
Q.2 रासायनिक अभिक्रिया समीकरणांसह स्पष्ट करणे.

8

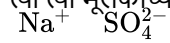
1 खालील संयुगांची रासायनिक सूत्रे तयार करण्याच्या पाय-या लिहा.
सोडिअम सल्फेट

Ans सोडिअम सल्फेट:

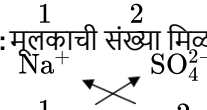
पायरी I : मूलकांच्या संज्ञा लिहिणे. आम्लारिधर्म मूलक डाव्या बाजूला असतात.

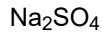
पायरी II : त्या त्या मूलकांच्या खाली त्याची संयुजा लिहिणे.

पायरी III : मूलकांची संख्या मिळवण्यासाठी बाणाने दर्शवल्याप्रमाणे तिरकस गुणाकार करणे.

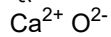
पायरी IV : संयुगाचे रासायनिक सूत्र लिहिणे.

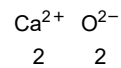
2 खालील संयुगांची रासायनिक सूत्रे तयार करण्याच्या पाय-या लिहा.
कॅल्शियम ऑक्साइड

Ans कॅल्शियम ऑक्साइड:

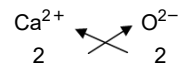
पायरी I : मूलकांच्या संज्ञा लिहिणे. आम्लारिधर्म मूलक डाव्या बाजूला असतात.

पायरी II : त्या त्या मूलकांच्या खाली त्याची संयुजा लिहिणे.

पायरी III : मूलकांची संख्या मिळवण्यासाठी बाणाने दर्शवल्याप्रमाणे तिरकस गुणाकार करणे.

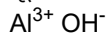
पायरी IV : संयुगाचे रासायनिक सूत्र लिहिणे.

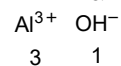
3 खालील संयुगांची रासायनिक सूत्रे तयार करण्याच्या पाय-या लिहा.
अॅल्युमिनिअम हायड्रॉक्साइड

Ans अॅल्युमिनिअम हायड्रॉक्साइड:

पायरी I : मूलकांच्या संज्ञा लिहिणे. आम्लारिधर्म मूलक डाव्या बाजूला असतात.

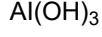
पायरी II : त्या त्या मूलकांच्या खाली त्याची संयुजा लिहिणे.

पायरी III : मूलकांची संख्या मिळवण्यासाठी बाणाने दर्शवल्याप्रमाणे तिरकस गुणाकार करणे.

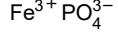
पायरी IV : संयुगाचे रासायनिक सूत्र लिहिणे.

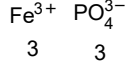
- 4 खालील संयुगांची रासायनिक सूत्रे तयार करण्याच्या पाय-या लिहा.
फेरिक फॉस्फेट

Ans फेरिक फॉस्फेट:

पायरी I : मूलकांच्या संज्ञा लिहिणे. आम्लारिधर्मी मूलक डाव्या बाजूला असतात.

पायरी II : त्या त्या मूलकाच्या खाली त्याची संयुजा लिहिणे.

पायरी III : मूलकाची संख्या मिळवण्यासाठी बाणाने दर्शवल्याप्रमाणे तिरकस गुणाकार करणे.

पायरी IV : संयुगाचे रासायनिक सूत्र लिहिणे.

Q.3 विस्तृत उत्तर लिहिणे.

5

- 1 खालील मूलद्रव्ये व त्यांच्यापासून मिळणा-या मूलकांच्या संज्ञा लिहून मूलकांवरील प्रभार दर्शवा.
पारा, पोटॅशियम, नायट्रोजन, तांबे, कार्बन, सल्फर, क्लोरिन, ऑक्सिजन

Ans

मूलद्रव्य	संज्ञा / सूत्र	संयुजा	प्रभार
पारा	Hg^1 Hg^{2+}	1, 2	धन
पोटॅशियम	K^{1+}	1	धन
नायट्रोजन	N^3	3	धन
तांबे	Cu^{1+} Cu^{2+}	1, 1	धन
कार्बन	C	4	धन
सल्फर	S^{2-}	2	ऋण
क्लोरीन	Cl^{1-}	1	ऋण
ऑक्सिजन	O^{2-}	2	ऋण